

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๕๐๖.๕/ ๗๓๕

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๒ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาด้านการประมงของประเทศไทย

เรียน รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานสถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing)

๒. รายงานสถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง

๓. รายงานสถานการณ์ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอเสนอเรื่องรายงานสถานการณ์ปัญหาด้านการประมงของประเทศไทยมาเพื่อรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ในฐานะประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔(๗)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมา

สถานการณ์ปัญหาด้านการประมงของประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาต้องเผชิญกับปัญหาและผลกระทบจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยสถานการณ์ปัญหาที่สำคัญที่ประเทศไทยประสบ มี ๓ เรื่อง ดังนี้

๑.๑.๑ สถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) ด้วยสหภาพยุโรปจะกำหนดให้ประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นไปได้ในการไม่ให้ความร่วมมือกับสหภาพยุโรปภายใต้กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรปในประมาณกลางเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ นี้ ซึ่งสหภาพยุโรปจะให้ระยะเวลาประเทศไทยในการปรับปรุงแก้ไขภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ได้รับการแจ้งขึ้นบัญชีอย่างเป็นทางการ ซึ่งประเทศไทยจะต้องปรับปรุงแก้ไขภายในกลางเดือนกันยายน ๒๕๕๘ โดยรัฐบาลไทยได้มีนโยบายและมอบหมายให้หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้เพื่อหลุดจากบัญชีดังกล่าว

๑.๑.๒ สถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง ด้วยกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ ๓ (Tier ๓) ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report ๒๐๑๔ หรือ TIP Report) ประจำปี ๒๕๕๗ ซึ่งลดอันดับลงจากบัญชีกลุ่มที่ ๒ ซึ่งต้องจับตามอง (Tier ๒ Watch List) ปัญหาด้านการค้ามนุษย์ที่

ต่างประเทศ...

๕๕๐
๒๕๕๘/๕
๒๕๕๘/๕

ต่างประเทศจับตามองและมักโจมตีว่าเป็นปัญหาแรงงานทาสบนเรือประมง ทำให้ก่อเกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบ ต่อสินค้าประมงไทยในสายตาของต่างประเทศ และประเทศคู่ค้าหลักของไทยด้วย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดมาตรการต่างๆ และปรับปรุงแก้ไขปัญหาและรายงานการค้ามนุษย์ และแรงงานประมงต่อ TIP Office สหรัฐอเมริกาเพื่อต้องการปรับปรุงอันดับในการประเมินสถานการณ์ การค้ามนุษย์ของไทยในครั้งใหม่

๑.๑.๓ สถานการณ์ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งที่ผ่านมาภาคเอกชนเรือประมงไทยได้เข้าไปทำการประมงในน่านน้ำสาธารณรัฐอินโดนีเซียในรูปแบบการลงทุนร่วม โดยอินโดนีเซียเรือประมงไทยเป็นเรือสัญชาติอินโดนีเซีย ปัญหาที่เกิดขึ้น ในปัจจุบัน เนื่องจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ใช้มาตรการรุนแรงในการดำเนินการกับเรือประมงที่ทำผิดกฎหมาย โดยมีการจมหรือเผาทำลายเรือประมง ซึ่งล่าสุดมีเรือประมงไทยถูกยิงและจมแล้วจำนวน ๕ ลำ นอกจากนี้ สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ออกกฎหมายกระทรวงรับการออกใบอนุญาตอุตสาหกรรมประมง ใบอนุญาตทำการประมง และใบอนุญาตบรรทุกสัตว์น้ำสำหรับเรือประมงที่ต่อจากต่างประเทศจนถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ และห้ามใช้เครื่องมืออวนลากและอวนล้อมทำการประมงในน่านน้ำสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งสถานการณ์ เหล่านี้มีผลกระทบต่อการทำประมงของเรือประมง (เจ้าของคนไทย) ที่เข้าไปลงทุนร่วม รวมทั้งการนำเข้า วัตถุดิบสัตว์น้ำมายังประเทศไทยที่จับโดยกองเรือประมงเหล่านี้

๑.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงทั้ง ๓ เรื่อง ตามลำดับ ดังนี้

๑.๒.๑ สถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมง ได้จัดส่งคณะผู้แทนเดินทางไปเจรจาทวิภาคีกับ DG MARE สหภาพยุโรป เพื่อประชุมหารือแนวทางปฏิบัติ ในการแก้ไขปัญหา IUU ของไทย เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ทั้งนี้ได้จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหา การประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ของไทย ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหา การค้ามนุษย์และการประมงผิดกฎหมายที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๘ รวมทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดประชุมคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้วางแผนเพื่อร่วมบูรณาการในการปฏิบัติงานในแผนงานที่วางไว้ โดยบูรณาการงานการปฏิบัติงานร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบ ด้านการประมง เพื่อให้การบูรณาการแผนงานของทั้ง ๒ คณะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๑.๒.๒ สถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ในการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ภายใต้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนี้

- การจัดทำแนวทางปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices; GLP) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมประมง สมาคมภาคเอกชนในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปอาหารทะเล และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้จัดทำ GLP ใน ๔ ส่วนตลอดสายการผลิต ได้แก่ ๑) GLP สำหรับสถานประกอบการแปรรูปเบื้องต้น (ล้าง) ๒) GLP สำหรับโรงงานแปรรูปอาหารทะเล ๓) GLP สำหรับ ฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้งและ ๔) GLP สำหรับเรือประมง ทั้งนี้ มีสถานประกอบกิจการแปรรูปอาหารทะเลลงนาม

แสดงความจำนงและปฏิบัติตามมาตรฐาน GLP แล้วจำนวน ๑๗๘ แห่งในปี ๒๕๕๖ และเพิ่มเติมอีก ๑๐๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๗ โดยผ่านหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำ GLP ไปปฏิบัติซึ่งมีขบวนการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าว เพื่อให้มีการปรับปรุงสภาพการทำงานให้เหมาะสมตามข้อปฏิบัติของ GLP นอกจากนั้นยังได้มีการฝึกอบรม GLP สำหรับ ๒๐๔ ฟาร์มกุ้งใน ๒๒ จังหวัดชายทะเล

- การบูรณาการตรวจร่วมเรือและแรงงานประมงร่วมกับกรมเจ้าท่า ตำรวจน้ำ กองทัพเรือ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน เดือนละ ๓๘ ครั้งตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นมา

- การพัฒนาฐานข้อมูลออนไลน์ (Fishing Info) เรือและแรงงานประมง ร่วมกับ ๖ หน่วยงาน คือ กรมการปกครอง กรมเจ้าท่า กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจน้ำ) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจร่วมเรือและแรงงานประมง

- ดำเนินการสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นให้แก่ผู้นำเข้า/ ผู้บริโภคสินค้าประมงของไทย และภาคประชาสังคม ทั้งในและต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาแรงงานในภาคประมงของไทย ผ่านการประชุมชี้แจงและสัมมนาในงานแสดงสินค้าอาหารทะเลในสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

- การอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่กรมประมงระดับปฏิบัติการและประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้เสียในภาคการประมงตลอดห่วงโซ่การผลิต ในเรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และปัญหาแรงงานประมงของไทย

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงร่วมกับกระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง เพื่อเสนอไปยัง TIP Office สหรัฐอเมริกาเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการดำเนินการในด้านการป้องกัน (Prevention) และขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อจัดส่งให้ TIP Office อีกครั้ง เพื่อส่งในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ นี้

๑.๒.๓ สถานการณ์ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงได้ประสานงานกับกรมเอเชียตะวันออก กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาคมประมงนอกน่านน้ำไทย และผู้ประกอบการประมงในสาธารณรัฐอินโดนีเซียอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามสถานการณ์รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันมาโดยตลอด เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งได้จัดส่งคณะผู้แทนของกรมประมงไปเจรจากับกรมจับสัตว์น้ำของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อติดตามการตรวจประเมินเรือประมงที่ผู้ประกอบการไทยร่วมทุนที่ถูกระงับทำการประมงชั่วคราว รวมทั้งได้ผลักดันให้มีการลงนามในร่างบันทึกความเข้าใจฉบับใหม่ ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบในเนื้อหาของร่างบันทึกความเข้าใจเรียบร้อยแล้ว

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า สถานการณ์ปัญหาด้านการประมงของประเทศไทยทั้ง ๓ ประเด็น มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงและการส่งออกสินค้าประมงของไทยโดยตรงจึงมีความจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์ความก้าวหน้าเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อเร่งรัดให้เกิดการดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาโดยการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๓.๑ สถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing)

ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมง IUU ที่ผ่านมามีดังนี้

๓.๑.๑ การปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับรอง ซึ่งกรมประมงอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายลำดับรองรวมทั้งสิ้นประมาณ ๗๐ ฉบับ มีกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทำประมง IUU จำนวน ๑๒ ฉบับ ซึ่งอยู่ระหว่างการยกร่างและมีกำหนดแล้วเสร็จปลายเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ ทั้งนี้กรมประมงได้รับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจาก FAO ในการจัดทำร่างกฎหมายลำดับรองโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการประมงนอกน่านน้ำและมาตรการการอนุรักษ์และบริหารจัดการประมงทะเลระหว่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดสากล

๓.๑.๒ การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (NPOA – IUU) ซึ่งกรมประมงได้ยกร่างและปรับปรุงร่าง NPOA - IUU ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับกฎหมายทะเลและหลักปฏิบัติสากลเป็นร่างสุดท้ายแล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการเชิญหน่วยงานให้ข้อคิดเห็นในขั้นสุดท้ายในต้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๘

๓.๑.๓ การจัดระเบียบเรือประมงเพื่อให้เรือประมงไทยเข้าสู่ระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง โดยกรมประมงร่วมกับกรมเจ้าท่าและกรมการปกครองออกหน่วยเคลื่อนที่ ๑๑๒ หน่วยระดับอำเภอระหว่างวันที่ ๑๒ มกราคม – ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ทำการจดทะเบียนเรือประมงออกใบอนุญาตทำการประมง และทำการรับจดทะเบียนเครื่องมือที่ควบคุมและแสดงความประสงค์ในการใช้เครื่องมือทำการประมงของตนเอง ผลการดำเนินการ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ปรากฏมีการจดทะเบียนเรือประมงใหม่จำนวน ๓,๑๕๓ ลำ ต่ออายุใบอนุญาตใช้เรือจำนวน ๓,๘๘๖ ลำออกใบอนุญาตทำการประมงจำนวน ๑๓,๐๐๙ ฉบับ (ทำให้มีเรือที่จดทะเบียนทั้งสิ้น ๔๙,๖๐๙ ลำ และใบอนุญาตทำการประมงทั้งสิ้น ๒๗,๔๔๘ ฉบับ) รวมทั้งรับจดทะเบียนความประสงค์ในการใช้เครื่องมือทำการประมงของตนเอง จำนวน ๗,๙๙๖ ลำ

๓.๑.๔ การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมงโดยศูนย์ปฏิบัติการร่วมระหว่างกรมประมง กรมเจ้าท่า กองบังคับการตำรวจน้ำ กองทัพเรือ ทำการตรวจควบคุมเฝ้าระวังการทำประมงผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติการประมง ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีเป้าหมายการตรวจร่วมจำนวน ๔๕๖ ครั้ง หรือ ๓๘ ครั้ง/ เดือน ผลการดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ ถึง ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ พบผู้กระทำความผิดจำนวน ๒๑๒ คดี และผู้ต้องหา จำนวน ๒,๐๒๓ ราย

๓.๑.๕ ดำเนินการจัดทำระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดซื้อจัดจ้างปรับปรุงระบบควบคุม VMS ที่ส่วนกลาง (กรุงเทพฯ) ซึ่งจะรับสัญญาณ VMS ได้ในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ และกรมเจ้าท่าอยู่ระหว่างการออกข้อบังคับให้เรือประมงขนาดตั้งแต่ ๖๐ ตันกรอสขึ้นไปติดตั้ง VMS ซึ่งจะสามารถบังคับใช้ได้ในเดือนเมษายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป ในส่วนของเรือที่มีขนาดตั้งแต่ ๓๐ – ๖๐ ตันกรอส กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะออกกฎกระทรวงกำหนดให้เรือประมงเหล่านี้ติดตั้ง VMS ได้ หลังจากพระราชบัญญัติการประมงฉบับใหม่บังคับใช้ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ และกรมประมงอยู่ระหว่างการขอใช้งบกลาง ๓๕.๘ ล้านบาท ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงบประมาณ เพื่อจัดตั้งศูนย์ VMS ในภูมิภาคอีก ๑๕ แห่ง และจัดทำระบบ e-logbook

ทั้งนี้ เป้าหมายการติดตั้ง VMS ของเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่ ๓๐ ตันกรอสขึ้นไป (ที่มีใบอนุญาตใช้เรือ) มีจำนวนประมาณทั้งสิ้น ๖,๓๐๐ ลำ (เป็นเรือขนาด ๓๐-๖๐ ตันกรอส จำนวน ๔,๒๓๙ ลำ

และเรือประมง...

และเรือประมงขนาด ๖๐ ตันกรอสขึ้นไป จำนวน ๒,๐๗๐ ลำ) ขณะนี้มีเรือประมงที่ติดตั้ง VMS แล้ว จำนวนทั้งสิ้น ๕๙ ลำ (เป็นเรือประมงที่ติดตั้งภายใต้โครงการนำร่องการติดตั้ง VMS เดิม จำนวน ๕๐ ลำ และ เป็นเรือประมงที่ทำประมงในทะเลหลวง จำนวน ๙ ลำ) นอกจากนี้ผู้ประกอบการเรือประมงที่ทำการประมงในปาปัวนิวกินี ได้จัดซื้อเครื่องมือ VMS และกำลังติดตั้งบนเรือประมงของตน โดยความสมัครใจจำนวน ๓๖ ลำ

๓.๑.๖ การปฏิบัติการควบคุมการแจ้งเข้า-ออกท่าของเรือประมง (port in – port out) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงจะจัดตั้งศูนย์ port in – port out จำนวน ๒๖ ศูนย์ ครอบคลุมพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายทะเล เพื่อรองรับการแจ้งเข้า-ออกท่าของเรือประมงขนาดตั้งแต่ ๓๐ ตันกรอสขึ้นไป โดยจะทำการตรวจสอบเอกสารทะเบียนเรือ การอนุญาตการทำประมง เครื่องมือประมง และแรงงานบนเรือประมง ทั้งนี้ กรมประมงได้จัดวางแนวทางปฏิบัติงาน port in – port out ไว้เรียบร้อยแล้ว โดยจะดำเนินการนำร่องปฏิบัติการ ๔ แห่งที่จังหวัดภูเก็ต ชุมพร สงขลา และระนอง ระหว่างเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๘ ขณะนี้อยู่ระหว่างการสำรวจท่าเรือ ความพร้อมของสถานที่และวางกรอบการปฏิบัติงานของ ๒๖ ศูนย์ดังกล่าว

๓.๑.๗ การปรับปรุงระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) และเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินงาน กรมประมงจัดทำแผนและดำเนินการเดินสายออกให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการประมงและผู้ควบคุมเรือประมงเกี่ยวกับระบบการตรวจสอบย้อนกลับสัตว์น้ำที่ได้จากเรือประมงไทย พร้อมได้เชิญผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำซึ่งนำเข้าสัตว์น้ำจากต่างประเทศ (๒๗ ประเทศ) มาชี้แจงทำความเข้าใจในแผนการเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบของกรมประมงรวมทั้งได้ออก “ระเบียบกรมประมงว่าด้วยการยื่นคำขอหนังสืออนุญาตนำเข้าสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อผลิตและส่งออก ไปสหภาพยุโรป พ.ศ. ๒๕๕๘” ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

๓.๒ รายงานสถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีมาตรการและดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

๓.๒.๑ การฝึกอบรมเพื่อขยายผลการปฏิบัติตามมาตรฐาน GLP ๔ ส่วนตลอดสายการผลิต โดยการฝึกอบรมสถานประกอบการและแปรรูปและโรงงาน ฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้งและเรือประมง

๓.๒.๒ การจัดระเบียบเรือประมงเพื่อให้เรือประมงไทยเข้าระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง กรมประมงร่วมกับกรมเจ้าท่าและกรมการปกครองได้ร่วมบูรณาการการปฏิบัติงานในลักษณะการออกหน่วยเคลื่อนที่เบ็ดเสร็จในการจดทะเบียนเรือประมงและออกใบอนุญาตทำการประมงในพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายทะเล โดยเร่งรัดดำเนินงานในช่วงวันที่ ๑๒ มกราคม – ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ (สอดคล้องกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมง IUU ข้อ ๓.๑.๓)

๓.๒.๓ การพัฒนาฐานข้อมูลของเรือประมงและแรงงานประมง (Fishing Info) โดยดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของเรือประมงและแรงงานประมง ภายใต้การบูรณาการงานของ ๗ หน่วยงาน ได้แก่ กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) กองทัพเรือ กรมการจัดหางาน และกรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน

๓.๒.๔ การจัดระเบียบเรือประมงนอกน่านน้ำกรมประมงอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อเรือประมงไทยที่ทำการประมงนอกน่านน้ำ รวมถึงข้อมูลเรือขนถ่ายสัตว์น้ำที่ดำเนินการขนถ่ายสัตว์น้ำจากเรือประมงนอกน่านน้ำมายังท่าเรือของไทย เพื่อใช้ในการวางมาตรการควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำไทยไม่ให้มีการทำประมง IUU ตลอดจนป้องปรามการค้ามนุษย์บนเรือประมงนอกน่านน้ำอีกด้วย

๓.๒.๕ การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง และคุ้มครองแรงงานประมง โดยการกำหนดให้เรือประมงไทย ขนาดตั้งแต่ ๓๐ ตันกรอสขึ้นไป ติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) จัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกของเรือประมง จำนวน ๒๖ ศูนย์ ครอบคลุมพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายทะเล ภายใต้การดำเนินการของกรมประมงบูรณาการร่วมกับกรมเจ้าท่า และกระทรวงแรงงาน (สอดคล้องกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU ในข้อ ๓.๑.๖) และร่วมตรวจเรือประมงและแรงงานบนเรือประมง โดยตรวจสอบเอกสารเรือประมง การอนุญาตทำการประมง เอกสารด้านการจ้างแรงงานบนเรือประมง จำนวน และรายละเอียดลูกจ้างแรงงานประมงบนเรือ โดยตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวกับฐานข้อมูล Fish Info ที่มีอยู่

๓.๒.๖ อบรมเจ้าหน้าที่กรมประมงให้มีความรู้ความเข้าใจ ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยอบรมเจ้าหน้าที่กรมประมง จำนวน ๑๕๐ รายในพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายฝั่ง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกิจการตรวจตราเรือประมงและแรงงานประมง

๓.๒.๗ โครงการอบรมและประชาสัมพันธ์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการประมง และชาวประมงในพื้นที่ ๒๒ จังหวัดชายฝั่งทะเล จำนวน ๕๐๐ ราย ซึ่งกรมประมงได้มอบหมายให้สำนักงานประมงจังหวัดแต่ละจังหวัดดำเนินการ

๓.๒.๘ การสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นให้แก่ผู้นำเข้า/ผู้บริโภคสินค้าประมงของไทย และภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ ในปี ๒๕๕๘ ในเรื่องการชี้แจงการแก้ไขปัญหาแรงงานในภาคประมงไทย แก่กลุ่มผู้นำเข้าในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในเดือนมีนาคม และเมษายน ๒๕๕๘ การเชิญสื่อมวลชน/ ผู้นำเข้า/ หน่วยงานภาครัฐ เยี่ยมชมสถานประกอบการแปรรูปเบื้องต้น โรงงานที่ปฏิบัติตาม GLP และเรือประมงที่ใช้ VMSการจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาแรงงานในภาคประมง และตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานของไทย ในนิตยสารต่างประเทศ ซึ่งอยู่ระหว่างการเตรียมการ

๓.๒.๙ การประสานกับกระทรวงแรงงานในการดำเนินการจัดทำสัญญาจ้างของแรงงานในงานประมงทะเล ตามข้อบังคับของกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลพ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่องกำหนดแบบสัญญาจ้างลูกจ้างในงานประมงทะเลและเรื่องกำหนดแบบทะเบียนลูกจ้างในงานประมงทะเล ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ซึ่งขณะนี้ประกาศดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้ว โดยกำหนดแบบทะเบียนลูกจ้างในงานประมงทะเล ในกรณีที่น่าายจ้างมีลูกจ้างมากกว่า ๑๐ คนขึ้นไป นายจ้างจะต้องจัดทำทะเบียนลูกจ้าง อย่างไรก็ตาม ผลจากการบูรณาการตรวจร่วมเรือประมงพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการจัดทำสัญญาจ้าง พนักงานตรวจแรงงานของกระทรวงแรงงานจึงได้ดำเนินการตักเตือนและออกคำสั่งให้นายจ้างจัดทำสัญญาจ้างให้เป็นไปตามกฎหมาย

๓.๒.๑๐ ผลการตรวจจับกุมการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการประมงตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ - เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ได้มีการตรวจเรือประมงได้ ๑๖๔ ลำ พบมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ คือ มีใบอนุญาตการทำประมงไม่ตรงตามเครื่องมือประมงที่ใช้ จำนวน ๑๑ คดี พบมีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงาน ไม่มีใบอนุญาตทำงาน ใบอนุญาตเข้าเมือง จำนวน ๙ ราย จึงได้ส่งดำเนินคดีที่จังหวัดชุมพรต่อไป

๓.๒.๑๑ ในด้านปัญหาการขาดแคลนแรงงานบนเรือประมงนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีข้อกังวลต่อปัญหาดังกล่าว และได้นำเสนอให้มีการแก้ไขปัญหาในการประชุมคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ซึ่งได้มีข้อสรุปที่จะให้มีการดำเนินการโดยกระทรวงแรงงานในการขยายการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล และนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยถูกกฎหมาย

ภายใต้ MOU ซึ่งได้ทราบว่าจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (ก.น.ร.) ได้มีมติเห็นชอบในเรื่องดังกล่าวแล้ว (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๓.๓ สถานการณ์ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๓.๓.๑ สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้เริ่มใช้มาตรการรุนแรงภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในการดำเนินการกับเรือประมงที่ทำผิดกฎหมาย โดยมีการจมหรือเผาทำลายเรือประมงเมื่อปลายปี พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งตามหลักกฎหมายทะเลสากล (UNCLOS 1982) ประเทศภาคีไม่สามารถทำการดังกล่าวได้ ยกเว้นกรณีที่เกิดภัยคุกคามและมีเหตุผลเพียงพอ ทั้งนี้สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ยิงและจมเรือประมงไทยแล้ว จำนวน ๕ ลำ จากการถูกตัดสินว่ารุกล้ำน่านน้ำของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๓.๓.๒ สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ออกกฎกระทรวงและกฎระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อการทำประมงร่วมทุนระหว่างภาคเอกชนไทยและภาคเอกชนสาธารณรัฐอินโดนีเซียดังนี้

๑) เรื่องการกำหนดให้มีกัปตันเรือและลูกเรือสัญชาติสาธารณรัฐอินโดนีเซียบนเรือประมงที่ชักธงสาธารณรัฐอินโดนีเซียที่ทำการประมงในน่านน้ำสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (รวมทั้งเรือไทยที่โอนสัญชาติไปเป็นอินโดนีเซีย)

๒) การระงับการออกใบอนุญาตอุตสาหกรรมประมง ใบอนุญาตทำการประมง ใบอนุญาตบรรทุกสัตว์น้ำ ที่หมดอายุแล้วจะไม่ต่อให้อีกส่วนที่ยังไม่หมดอายุจะถูกวิเคราะห์วินิจัยและถูกระงับชั่วคราวโดยการระงับชั่วคราวจะมีผลถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเรือประมงที่ต่อจากต่างประเทศรวมทั้งจากประเทศไทย (ในลักษณะการร่วมทุนและเป็นเรือชักธงอินโดนีเซีย) ต้องหยุดทำการประมง

๓) การกำหนดให้เรือประมงทุกลำที่ต่อจากต่างประเทศสามารถใช้ท่าเทียบเรือ ๑ แห่ง และท่าแฉะ ๑ แห่ง เรือบรรทุกสัตว์น้ำใช้ท่าเทียบเรือได้ ๒ แห่ง

๔) ห้ามการถ่ายปลากลางทะเล ที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ

๕) ห้ามใช้เครื่องมือประมงอวนลากและอวนล้อมทำการประมงในน่านน้ำสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๓.๓.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดส่งผู้แทนไทย นำโดยอธิบดีกรมประมงเดินทางไปสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ และได้หารือกับอธิบดีกรมจับสัตว์น้ำของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ปรากฏผลการหารือดังนี้

๑) สาธารณรัฐอินโดนีเซียขอให้ฝ่ายไทยรอความชัดเจนของนโยบายด้านการประมงของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งจะกำหนดหลังวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ เนื่องจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียอยู่ระหว่างการประเมินตรวจสอบเรือประมงภายใต้บริษัทร่วมทุนระหว่างภาคเอกชนไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๒) สาธารณรัฐอินโดนีเซียขอแลกเปลี่ยนข้อมูลการจดทะเบียนเรือประมงไทยที่ทำประมงร่วมในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และข้อมูลการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำจากสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๓) ไทยเสนอให้อินโดนีเซียใช้มาตรการอื่นๆเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำแทนการยกเลิกการใช้เครื่องมืออวนลาก และอวนล้อม ทำการประมงในน่านน้ำอินโดนีเซีย รวมทั้งขอระยะเวลาสำหรับการปรับเปลี่ยนให้แก่ผู้ประกอบการของไทยด้วย

๔) สาธารณรัฐอินโดนีเซียมีนโยบายในการแยกประเภทเรือที่ทำการประมงร่วมทุนที่ทำถูกต้องตามกฎหมายและเรือประมงที่ทำผิดกฎหมายออกจากกัน เพื่อบังคับใช้มาตรการที่เหมาะสม

๕) ไทยเสนอให้องค์การสะพานปลาร่วมกับผู้ประกอบการประมงของไทย เพื่อให้การทำประมงร่วมระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นไปโดยถูกต้อง

๖) สาธารณรัฐอินโดนีเซียแสดงความยินดีที่ประเทศไทยมี พ.ร.บ.การประมงฉบับใหม่ และพอใจที่ พ.ร.บ.การประมงฉบับใหม่ มีบทลงโทษหนักสำหรับเรือประมงไทยที่ออกไปทำการประมงผิดกฎหมายในน่านน้ำต่างประเทศ รวมถึงการกำหนดให้เรือประมงไทยขนาดใหญ่ติดตั้งระบบ VMS ด้วย

๓.๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาคมการประมงนอกน่านน้ำไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ระหว่างการจัดทำพิมพ์เขียว (Blue print) แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำประมงในน่านน้ำอินโดนีเซียของผู้ประกอบการไทย ซึ่งครอบคลุมบริบท การแก้ไขปัญหาแรงงานประมงที่ตกค้างอยู่ที่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และปัญหาเรือประมงที่ยังไม่สามารถ เดินทางกลับประเทศไทยได้เนื่องจากอยู่ระหว่างรอการประเมินตรวจสอบเรือประมงภายใต้บริษัทร่วมทุน ของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย รวมทั้งการจัดทำกรอบแนวทางความร่วมมือการทำประมงของเรือประมงไทย ในน่านน้ำอินโดนีเซียในอนาคตต่อไป (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

๔. ข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นควรนำเรียนเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อโปรดทราบ เรื่อง รายงานสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาด้านการประมงของประเทศไทยจำนวน ๓ เรื่อง คือ

๔.๑ รายงานสถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing)

๔.๒ รายงานสถานการณ์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และแรงงานประมง

๔.๓ รายงานสถานการณ์ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาหากเห็นชอบ ขอให้โปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอ คณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

- /นันท
- ๐๖๓๖/๑๔

พลเอก ประยุทธ์
รองนายกรัฐมนตรี

(นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓ ธันวาคม ๒๕๖๔

กรมประมง

กองแผนงาน

โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๐๘๓๔